

Nr 1 y

Socialförsäkringsutskottets yttrande över viss del av propositionen 1972: 125 angående konjunkturstimulerande åtgärder jämte motioner.

Till finansutskottet

Genom beslut den 19 november 1972 har finansutskottet hemställt att socialförsäkringsutskottet avger yttrande över propositionen 1972: 125, såvitt avser Bilaga 3 Socialdepartementet, punkten 3 ATP-avgiften för år 1973. Vidare har finansutskottet den 25 oktober 1972 beslutat inhämta yttrande från socialförsäkringsutskottet över motionen 1972: 1721 av herr Bohman m. fl. (m), såvitt avser yrkandet under punkten A 3 om sänkning av ATP-uttagt fr. o. m. den 1 januari 1973 med två procentenheter. Slutligen har finansutskottet den 22 november 1972 beslutat inhämta yttrande över en med anledning av propositionen väckt motion, 1972: 1875, av herr Hermansson m. fl. (vpk), såvitt avser yrkandet under punkten 1 om avslag på propositionens förslag om oförändrat avgiftsuttag.

Försäkringen för tilläggspension finansieras genom avgifter på inkomster av förvärvsarbete. Avgift för inkomst av anställning erläggs av arbetsgivaren och avgift för inkomst av annat förvärvsarbete av den försäkrade själv. I båda fallen utgår avgift med samma procentsats av avgiftsunderlaget. Denna fastställs av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt och skall vara så avvägd att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel förslår till bestridande av pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader m. m. och till den fondering som är erforderlig. Avgifterna inflyter till de allmänna pensionsfonderna. Beslut om den procentsats som skall tillämpas under ett kalenderår skall fattas senast ett år dessförinnan.

Avgiftsuttaget för den allmänna tilläggspensioneringen har hittills bestämts för tre femårsperioder. Uttaget för de första fem åren 1960—1964 fastställdes efter en skala som började med 3 % för år 1960 och därefter steg med 1 % om året till 7 % för år 1964. Uttaget fastställdes därefter till 7,5 % för år 1965 för att sedan öka med 0,5 % om året till 9,5 % för år 1969. För den nu löpande perioden åren 1970—1974 fastställdes genom beslut av 1968 års riksdag avgiftsuttaget till 10 % för år 1970. Detta uttag skulle öka med 0,25 % om året till periodens slut och för år 1974 alltså utgöra 11 %.

I propositionen föreslås som en bland flera sysselsättningsfrämjande åtgärder att ATP-avgiften för år 1973 skall bibehållas på nuvarande nivå, dvs. 10,5 %.

I motionen 1972: 1875 har yrkats avslag på propositionen i denna del. Motionärerna menar att i propositionen inte redovisats någon bärande motivering för att ändra redan fastställda regler för ATP-uttag under perioden 1970—1974.

I motionen 1972: 1721 har yrkats att ATP-uttaget fr. o. m. den 1 januari 1973 sänks med två procentenheter till 8,75 %. Motionärerna anser ett uttag av angiven storlek fullt tillräckligt för att garantera utfästa pensionsförpliktelser och framhåller att en sådan sänkning — förutsatt att den inte tillåts skapa utrymme för löneökningar — skulle leda till direkta lönsamhetsförbättringar för företagen.

Socialförsäkringsutskottet, som anser sig i första hand ha att ta ställning till propositionen och motionerna från socialpolitiska utgångspunkter, vill erinra om att i den principproposition (nr 55 till 1958 års A-riksdag) som låg till grund för lagstiftningen om tilläggspensionering uttalades, att en betydande fondering var motiverad i pensioneringens eget intresse och av samhällsekonomiska skäl. Fondmedlen skulle med beaktande av bortfall av annat sparande medverka till en snabbare utbyggnad av produktionsapparaten och därmed till en produktionsökning. Det framhölls också att pensionsfonden skulle möjliggöra en utjämning av kostnaderna för tilläggspensioneringen så att avgifterna för utgående pensioner inte behövde bli så stora i framtiden som de måste bli om avsättningarna blev otillräckliga.

Den sålunda redovisade inställningen till fondbildningen har bekräftats av riksdagen i samband med bestämmandet av avgiftsuttag för såväl perioden 1965—1969 som perioden 1970—1974.

Enligt utskottets mening bör man under löpande avgiftsperiod inte utan vägande skäl frånga det beslut angående avgiftsuttagets storlek riksdagen fattade 1968 och som innebar att avgiftsuttaget för år 1973 skulle utgöra 10,75 % och för år 1974 11 % på avgiftsunderlaget. Med hänsyn till att förslaget om oförändrat avgiftsuttag för år 1973 enligt utskottets mening kan vara ägnat att bidra till att det syfte man vill uppnå med propositionen tillgodoses har utskottet i nuvarande konjunkturpolitiska läge ansett sig böra biträda propositionen i förevarande del. Utskottet har därvid särskilt beaktat föreliggande utredningsförslag om att vissa sociala reformer delvis bör finansieras med arbetsgivaravgifter och att förslag om det fortsatta ATP-uttaget kan väntas till 1973 års vårriksdag.

Av det anförda framgår att utskottet inte kan biträda vare sig yrkandet i motionen 1972: 1875 om avslag på propositionens förslag om oförändrat avgiftsuttag för år 1973 eller yrkandet i motionen 1972: 1721 om nedsättning av avgiftsuttaget fr. o. m. den 1 januari 1973 med två procentenheter.

Med hänvisning till det anförda får socialförsäkringsutskottet för sin del tillstyrka bifall till förslaget i propositionen 1972: 125 om att ATP-uttaget för år 1973 skall utgöra 10,5 % och avstyrka bifall till motioner-

na 1972: 1721 och 1972: 1875 i vad de hänvisats till utskottet för yttrande.

En teknisk granskning av de i propositionen föreslagna ändringarna av lagen (1962: 381) om allmän försäkring och lagen (1968: 243) om procentatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggs pension har inte gett anledning till erinran.

Stockholm den 22 november 1972

På socialförsäkringsutskottets vägnar

TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s), Carlsson i Vikmanshyttan (c), Jons-son i Mora (fp), fröken Sandell (s), herrar Ringaby (m), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm* (c), Persson i Stockholm (s), Mundebo* (fp), fru Håvik (s), fröken Pehrsson (c), herrar Marcusson (s), Björck i Nässjö (m), Olsson i Stockholm (vpk) och Signell (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Avvikande meningar

1. av herrar Ringaby (m) och Björck i Nässjö (m), som wansett

att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 2 med "Socialförsäkringsutskottet, som" och slutar på s. 3 med "till erinran." bort ha följande lydelse:

Socialförsäkringsutskottet delar motionärernas uppfattning att sysselsättningsläget och den mycket svaga produktionsökningen är oroande och att det krävs kraftåtgärder för att häva den ekonomiska stagnation som nu råder.

En sänkning av ATP-avgiften med två procentenheter till 8,75% för 1973, som föreslås i motionen, skulle vara en kraftigt sysselsättningsfrämjande åtgärd, då den innebär att näringslivet utan ökade kostnader skulle kunna nyanställa omkring 50 000 helårsarbetande.

ATP-avgifterna uppgick till 7 101,2 milj. kr. från och med den 1 januari till den 1 november 1972, vilket är över 1 000 milj. kr. mer än motsvarande tid i fjol. Detta avgiftsbelopp kunde i sin helhet tillföras ATP-fonden, som nu uppgår till 54 561,2 milj. kr. En sänkning av ATP-avgiften med två procentenheter skulle bara innebära en något långsammare ökningstakt av fondtillväxten.

Utskottet vill även betona att grundförutsättningen för att ATP-systemets förpliktelser skall kunna infrias är att Sverige har ett konkurrenskraftigt näringsliv med hög sysselsättning.

Av det anförda framgår att utskottet anser sig böra biträda yrkandet i motionen 1972: 1721 att det av 1968 års riksdag beslutade avgiftsuttaget för år 1973 nedsätts med två procentenheter till 8,75 %. Utskottets ställningstagande, som innebär att utskottet avstyrker bifall till motionen 1972: 1875, i vad den hänvisats till utskottet, föranleder ändring av förslaget till ändring i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension. Utskottet tillstyrker alltså att sistnämnda förslag — med bifall till motionen 1972: 1721 i berörda del — erhåller följande såsom *motionärernas förslag* betecknade lydelse.

Kungl. Maj:ts förslag

Härigenom förordnas, med ändring av vad som föreskrivits i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för år 1973 utgöra *tio och en halv procent*.

Motionärernas förslag

Härigenom förordnas, med ändring av vad som föreskrivits i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för år 1973 utgöra *åtta och tre fjärdedels procent*.

2. av herr Olsson i Stockholm (vpk), som anført följande:

Förslaget i propositionen att ATP-avgiften för år 1973 skall bibehållas på 1972 års nivå innebär en sänkning i förhållande till den plan för ATP-avgiftens uttagande som riksdagen tidigare fastställt. I propositionen redovisas inte några försäkringsmatematiska beräkningar som visar att det skulle vara acceptabelt från försäkringstekniska utgångspunkter att minska avgiftsuttaget. Tidigare riksdagar har med skärpa avvisat krav om sänkning av avgiftsuttaget och understrukit att försäkringstagnarna måste ha fullgoda garantier för att fonderna är tillräckligt stora för att trygga pensionssystemet. Den målsättningen synes man ha frångått i propositionen. I stället framhålls att åtgärden skulle vara sysselsättningsfrämjande och att en höjning av avgiftsuttaget bör anstå i avvaktan på att man tar ställning till föreliggande utredningsförslag om arbetsgivarfinansiering av vissa sociala reformer och till den långsiktiga utvecklingen av ATP-avgiften. Uttalandet att man bör avvakta vissa utredningsförslag skulle med förlängning av perspektivet innebära att kommande sociala reformer, där arbetsgivarerna skall bidra till finansieringen, för med sig motsvarande minskning av ATP-avgiften och därmed försvagning av AP-fonderna. En sådan politik innebär att nödvän-

diga sociala reformer genomförs på de ATP-berättigades bekostnad och bör därför avvisas av riksdagen. Ställning till den långsiktiga utvecklingen av ATP-avgiften har riksdagen tagit redan 1968 för tiden t. o. m. 1974, och någon risktagning med utlovade förmåner kan inte accepteras.

Propositionsförslaget är en av de gåvor till företagen som regeringen föreslår i vad man kallar sysselsättningsfrämjande syfte. Detta visar att regeringen godtagit de borgerliga partiernas inställning att vägen ur den ekonomiska krisen är att höja företagens vinster.

Den av riksdagen tidigare fastställda planen för ATP-uttaget bör fullföljas. En ökad sysselsättning kan säkras genom att fondmedlen investeras i samhällsägda basindustrier som placeras främst i sysselsättnings-svaga orter. Därmed undviker man att utsätta pensionsfonderna för de påfrestningar — till men för försäkringstagarna — som kan bli följderna om propositionen antas.

Jag anser således att socialförsäkringsutskottet bort avstyrka bifall till propositionen 1972: 125, i vad den hänvisats till utskottet.

